

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
O'ZBEKISTON DAVLAT JAHON TILLARI UNIVERSITETI

Ro'yhatga olingan: B.D. 60230200 - XMT11208

2025-yil " 28 " avgust

XALQARO MUNOSABATLAR TARIXI
FANINING O'QUV DASTURI

Bilim sohasi: 300 000 – Ijtimoiy fanlar, jurnalistika va axborot
Ta'lim sohasi: 310 000 – Ijtimoiy va xulq-atvorga mansub fanlar
Ta'lim yo'nalishi: 60230200 – Xalqaro munosabatlar

Toshkent – 2025

Fan/modul kodi XMT11208	O'quv yili 2025-2026	Semestr 1-2	Kreditlar 4/4	
Fan/modul turi Majburiy	Ta'lim tili O'zbek/rus		Haftadagi dars soatlari 4/4	
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Xalqaro munosabatlar tarixi	96	144	240
2.	<p>I. Fanning mazmuni:</p> <p>Fanni o'qitishdan maqsad - talabalarga xalqaro munosabatlar tarixining asosiy tushunchalari va kategoriyalarini, talabalarning xalqaro munosabatlar tarixi ahamiyati to'g'risidagi bilimlarini chuqurlashtiradi. Shu bilan birga bir necha asr davrida uzgarib kelayotgan xalqaro munosabatlar haqida bilim beradi, siyosiy jarayonlarini o'rgatish hamda ularni amaliyotda tatbiq etish ko'nikmasini hosil qilishdan iborat. Ushbu maqsadga erishish uchun fan talabalarni nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalalar, tarixiy hodisa va jarayonlarga uslubiy yondashuv hamda ilmiy dunyoqarashini shakllantirish vazifalarini bajaradi.</p> <p>Fanning vazifasi - shaxsning jarayonli sifatlarini shakllantirishga, ta'lim oluvchining faoliyatni aktivlashtirish va intensivlashtirish, o'quv jarayonida uning barcha qobiliyati va imkoniyatlari, tashabbuskorligini ochishga yo'naltirilgan ta'limni ifodalaydi. Ta'lim mazmunini muammoli tarzda taqdim qilish orqali ta'lim oluvchi faoliyatini aktivlashtirish usullaridan biri. Bunda ilmiy bilimni ob'ektiv qarama-qarshiligi va uni hal etish usullarini, dialektik mushohadani shakllantirish va rivojlantirishni, amaliy faoliyatga ularni ijodiy tarzda qo'llashni mustaqil ijodiy faoliyati ta'minlanadi.</p> <p>Xorij tajribasiga muvofiqligi</p> <p>Mazkur fan dasturi xalqaro tan olingan reytinglarda TOP-300 talik ro'yxatiga kiruvchi London Qirolicha Meri universiteti ta'lim dasturi tajribasini o'rgangan holda tuzildi.</p> <p>https://www.qmul.ac.uk/undergraduate/coursefinder/courses/2025/history-and-international-relations/?utm_source</p> <p>II. Asosiy qism (ma'ruza va seminar mashg'ulotlar)</p> <p>II.I. Fan tarkibiga quyidagi ma'ruza mavzular kiradi:</p> <p style="text-align: center;">1-semestr</p> <p>1. Xalqaro munosabatlar tarixi va uning predmeti (2 soat)</p>			

9. Taqrizchilar:

R.F.Farmonov –tarix fanlari doktori Yuridik fanlar nomzodi, JIDU, “Xalqaro munosabatlar” kafedrası professorı;
U.A.Xasanov- JIDU, xalqaro munosabatlar kafedrası mudiri, siyosiy fanlar nomzodi, dotsent

Xalqaro jurnalistika fakulteti dekani

A. Matyakubov

Siyosiy fanlar
kafedrası mudiri

S. Saidov

Universitet axborot resurs
markazi direktori

S. Kayumova

2. Xalqaro munosabatlar tarixida Amir Temur va temuriylar davlatining tutgan o'rnı (2 soat)
3. "Evropa kontserti" xalqaro munosabatlar tizimi sifatida (4 soat)
4. Evropaning ikkita qarama-qarshi blokga bo'linishi. Birinchi jahon urushi davrida xalqaro munosabatlar (4 soat)
5. Jahon urushidan keyingi davrda Versal-Vashington tizimi (2 soat)
6. Ikki jahon urushi oralig'idagi davrda xalqaro munosabatlar (4 soat)
7. Ikkinchi jahon urushi yillarida xalqaro munosabatlar (6 soat)

2-semestr

1. Xalqaro munosabatlar tizimida ikki qutbli dunyoning vujudga kelishi (6 soat)
2. Sobiq SSSRning qulashi va ko'p qutubli dunyoning shakllanishi (6 soat)
3. O'zbekistonning mustaqillikni qo'lga kiritishi va ahamiyati (2 soat)
4. O'zbekistonning jahon hamjamiyatiga integrasiyalashuvi (4 soat)
5. XXI asrning birinchi choragida xalqaro vaziyat (6 soat)

II.II. Fan tarkibiga quyidagi seminar mavzular kiradi:

1-semestr

1. Xalqaro munosabatlar tarixi va uning predmeti (2 soat)
2. Xalqaro munosabatlar tarixida Amir Temur va temuriylar davlatining tutgan o'rnı (2 soat)
3. "Evropa kontserti" xalqaro munosabatlar tizimi sifatida (4 soat)
4. Evropaning ikkita qarama-qarshi blokga bo'linishi. Birinchi jahon urushi davrida xalqaro munosabatlar (4 soat)
5. Jahon urushidan keyingi davrda Versal-Vashington tizimi (2 soat)
6. Ikki jahon urushi oralig'idagi davrda xalqaro munosabatlar (4 soat)
7. Ikkinchi jahon urushi yillarida xalqaro munosabatlar (6 soat)

2-semestr

1. Xalqaro munosabatlar tizimida ikki qutbli dunyoning vujudga kelishi (6 soat)
2. Sobiq SSSRning qulashi va ko'p qutubli dunyoning shakllanishi (6 soat)
3. O'zbekistonning mustaqillikni qo'lga kiritishi va ahamiyati (2 soat)
4. O'zbekistonning jahon hamjamiyatiga integrasiyalashuvi (4 soat)
5. XXI asrning birinchi choragida xalqaro vaziyat (6 soat)

III. Seminar mashg'ulotlari bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar:

Seminar mashg'ulotlar multimedia vositalari bilan jihozlangan auditoriyada faol va interfaol usullar yordamida o'tilishi, mashg'ulot

jarayonida mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq.

IV. Mustaqil ta'lim shaklini tashkil etishga qo'yilgan talablar va tavsiya etilgan mavzular:

Talabalarni mustaqil ta'lim shaklini tashkil etishga qo'yilgan talablar O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligining 2024-yil 29-apreldagi 136-sonli "Oliy ta'lim muassasalari talabarlari mustaqil ta'limini tashkil etish bo'yicha namunaviy tartibni tasdiqlash to'g'risida"gi buyrug'i asosida ishlab chiqilgan.

Mustaqil ta'limni baholash semestr davomida berilgan topshiriq asosida bajarilgan ishlar HEMIS axborot tizimida ilova qilish, shuningdek, oraliq va yakuniy test va savollarga javob berish asosida oshiriladi.

- o'tilgan mavzuni chuqur o'rganishlari uchun darslik, o'quv materiallari bilan faol ishlash;

- seminar mashg'ulotlar va imtihonlarga oldindan tayyorgarlik ko'rish, vaqtdan unumli foydalanish;

- fan (modul)lar bo'yicha mustaqil ta'lim topshiriqlarini belgilangan muddatlarda taqdim etishi;

- mustaqil ta'lim topshiriqlarini bajarishda plagiat (ko'chirmakashlik)ga yo'l qo'ymasligi;

- kichik guruhlarda hamkorlikdagi mustaqil ta'lim topshiriqlarini bajarishda jamoaning umumiy maqsadiga mos harakat qilishi, o'ziga yuklatilgan vazifalarni o'z vaqtida bajarishi.

Mustaqil ta'limni tashkil etishda fanning xususiyatini inobatga olgan holda quyidagi shakllardan foydalanish tavsiya etiladi:

- mavzu yuzasidan tahliliy ma'lumot (esse) tayyorlash;

- badiiy-ijodiy ishni bajarish;

- aniq mavzu bo'yicha tahliliy taqdimot (prezentatsiya) tayyorlash;

- berilgan muammoni keng tahlil qilish, unga ta'rif va xulosalarni berish;

- amaliyotdagi mavjud muammoning yechimini topish, test, munozarali savollar va topshiriqlar tayyorlash orqali loyihalar ishlash ko'nikmasini shakllantirish;

- ilmiy maqola, tezislar va ma'ruza tayyorlash;

1-semestr

1. Xalqaro munosabatlar tarixi o'quv fani sifatida. (2 soat)

2. Xalqaro munosabatlar tarixi fanining o'rni va roli. (2 soat)

3. Xalqaro munosabatlar tarixi, uning predmeti, o'ziga xos xususiyatlari (2 soat)

ilmiy-nazariy xatolarga yo'l qo'yadi, tayanch tushncha va terminlarning mohiyatini to'liq izohlay olmaydi, dars jarayonida berilgan amaliy savollarga qisman javob beradi, berilgan vazifa yuzasidan yetarli bilimga ega bo'lmaydi. Talaba fikrini izchil, erkin va ravon ifodalash, mavzuga oid masalalar yuzasidan qaror qabul qila olish ko'nikmasi to'liq shakllanmagan bo'ladi.

2 (qoniqarsiz) baho – talaba modul bo'yicha yetarli bilimga ega emas, juda qo'pol xatolarga yo'l qo'yadi, savollarga qiyinchilik bilan javob beradi, berilgan topshiriqlarni bajara olmaydi.

6.

Asosiy adabiyotlar:

1. S.Sh.Saidov. Siyosatshunoslikka kirish (jadval va chizmalarda): O'quv qo'llanma. - T., 2025. – 136 b.

2. I.B.Masharipov. Siyosatshunoslik. Darslik. – Andijon, 2025. – 450 b.

Qo'shimcha adabiyotlar:

1. Xidoyatov G.A. O'zbekiston diplomatiyasi tarixidan. –T: JIDU va TShI, 2004.

2. Всеобщая история дипломатии: М.: ЭКСПО 2010.

3. Хидоятов Г.А. Основы дипломатии. –Т: УМЭД., 2002.

4. Z.I. Munavvarov. Xalqaro munosabatlarga kirish: O'quv qo'llanma. – Toshkent, "Navruz" nashriyoti, 2019. – 224 b.

Axborot manbalari

1. www.prezident.uz - O'zbekiston Respublikasi Prezidentining rasmiy veb-sayti

2. www.gov.uz – O'zbekiston Respublikasi hukumat portal

3. www.lex.uz – O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi.

4. www.ziyonet.uz - Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi. Ta'lim portal.

7.

O'quv dasturi O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti tomonidan ishlab chiqilgan va tasdiqlangan. Dastur universitet Kengashining 2025-yil 28 - avgust dagi yig'ilishida ko'rib chiqilgan va tasdiqqa tavsiya etilgan (1 - sonli bayonnoma).

8.

Fan/modul uchun mas'ullar:

S.Sh.Saidov – O'zDJTU "Siyosiy fanlar" kafedrasini mudiri, siyosiy fanlar doktori (DSc).

Sh.Q.Agabayev – O'zDJTU "Siyosiy fanlar" kafedrasini dotsenti, siyosiy fanlar bo'yicha falsafa doktori (PhD).

4.	<p>VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> • interfaol keys-stadilar; • seminar mashg'ulotlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar); • guruh, mikroguruh bo'lib ishlash; • taqdimotlarni qilish; • individual loyihalar; • jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.
5.	<p>VII. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 31-dekabrda 824-sonli qarori bilan tasdiqlangan "OTMLlarda o'quv jarayoniga kredit-modul tizimini joriy etish tartibi to'g'risida Nizom"ga ko'ra fanga ajratilgan kredit beriladi.</p> <p>Talabalarning bilimni baholash O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirining 2018-yil 9-avgustdagi 19-2018-son buyrug'i bilan tasdiqlangan "Oliy ta'lim muassasalarida talabalar bilimni nazorat qilish va baholash tizimi to'g'risidagi Nizom" talablari asosida belgilanadi.</p> <p>Talabalarning bilimni baholash mezonlari:</p> <p>5 (a'lo) baho – talaba seminar mashg'ulotlari topshirig'ini mustaqil yondashgan holatda to'g'ri bajaradi, amaliy muammo bo'yicha mustaqil mushohada yuritadi, masalaga oid daliliy misollarni tanlay oladi va ularni to'g'ri tahlil etish asosida ma'lum ilmiy xulosalar chiqara biladi, tayanch tushuncha va terminlarning mohiyatini to'g'ri izohlay oladi, dars jarayonida berilgan amaliy savollarga to'g'ri javob bera oladi, berilgan vazifa yuzasidan keng amaliy bilimga ega bo'ladi, fikrini izchil, erkin va ravon ifodalash ko'nikmasiga ega bo'ladi, mavzuga oid masalalar yuzasidan tegishli qarorlar qabul qila oladi.</p> <p>4 (yaxshi) baho – talaba seminar mashg'ulotlari topshirig'ini mustaqil yondashgan holatda to'g'ri bajaradi, ammo ishda ayrim kamchiliklarga yo'l qo'yadi, amaliy muammo bo'yicha mustaqil mushohada yurita oladi, masalaga oid daliliy misollarni tahlil etish asosida ma'lum ilmiy-nazariy xulosalar chiqara oladi, tayanch tushuncha va terminlarning mohiyatini izohlashda ba'zi ikkilanishlarga, kamchiliklarga yo'l qo'yadi, dars jarayonida berilgan amaliy savollarga to'g'ri javob beradi, berilgan vazifa yuzasidan muayyan amaliy bilimga ega bo'ladi, fikrini izchil, erkin va ravon ifodalash ko'nikmasiga ega bo'ladi, biroq mavzuga oid masalalar yuzasidan yetarli qaror qabul qila olmaydi.</p> <p>3 (qoniqarli) baho – talaba seminar mashg'ulotlari topshirig'ini mustaqil yondashgan holatda to'g'ri bajarish jarayonida jiddiy kamchiliklarga yo'l qo'yadi, amaliy muammo bo'yicha mustaqil mushohada yuritishda ma'lum</p>

<p>4. Xalqaro munosabatlarni o'rganish doirasida ularning transformasiyasi (2 soat)</p> <p>5. Xalqaro munosabatlar tarixi predmetining manbalari, uning metodologik asoslari (2 soat)</p> <p>6. A. Temur "Evropa xaloskori". (2 soat)</p> <p>7. Amir Temurning xalqaro munosabatlar va aloqalarni rivojlantirishdagi buyuk xizmatlari (2 soat)</p> <p>8. A. Temurning elchilarni tanlash masalasiga alohida e'tibor qaratishi. (2 soat)</p> <p>9. A. Temur davrida xalqaro diplomatiya yo'riqlari va tartib-taomillari ishlab chiqilishi (2 soat)</p> <p>10. A. Temurning "elchiga o'lim yuk" prinsipi (2 soat)</p> <p>11. Temuriylarning tashqi siyosati va diplomatiyasining xalqaro munosabatlar tarixida tutgan o'rni. (2 soat)</p> <p>12. Amir Temur va temuriylarning Yevropa mamlakatlar bilan keng miqyosdagi diplomatik yozishmalar majmuasi yuzaga kelishi. (2 soat)</p> <p>13. Vestfal xalqaro munosabatlar tizimi. (2 soat)</p> <p>14. XVII asrning ikkinchi yarmida XVIII asr boshlarida Evropada xalqaro munosabatlarni tashkil qilinishi. (2 soat)</p> <p>15. Ispaniya merosi uchun urush. Buyuk Shimoliy urush va uning natijalari. (2 soat)</p> <p>16. XVIII asrning birinchi choragida xalqaro munosabatlar tizimida o'zgarishlar. (2 soat)</p> <p>17. XVIII asr o'rtalarida "diplomatik inqilob". (2 soat)</p> <p>18. Prussiya-Avstriya raqobati. (2 soat)</p> <p>19. "Pragmatik sanktsiya" va avstriyalik meros uchun urush. (2 soat)</p> <p>20. Etti yillik urushning xalqaro munosabatlar tarixida ahamiyati. (2 soat)</p> <p>21. Yadro qurollari poygasi. (2 soat)</p> <p>22. "Jeneva ruxi" (2 soat)</p> <p>23. "Buyuk kuchlar" va ularning ittifoqchilari o'rtasidagi munosabatlar. (2 soat)</p> <p>24. Evropada urushdan keyingi davrdagi muammolar. Sharqiy Osiyoda "San-Frantsisko tartiboti". (2 soat)</p> <p>25. "Sosialistik lager" ning shakllanishi. (2 soat)</p> <p>26. Evropa integratsiyasining tashqi siyosati. (2 soat)</p> <p>27. Xalqaro xavfsizlikda yangi global muammolar. (2 soat)</p> <p>28. Xalqaro tashkilotlar, bloklar va ittifoqlar dunyo miqyosidagi siyosat sub'ektlari sifatida. (2 soat)</p> <p>29. Ikki qutubli tizimning qulashi xususiyatlari. (2 soat)</p> <p>30. Evropa Ittifoqi va transatlantik xavfsizlikning asosiy muammolari. (2 soat)</p>
--

31. AQShning tashqi siyosati: muammolar va qarama-qarshiliklar. (2 soat)
32. Globalizasiya jarayonining xalqaro munosabatlarga ta'siri. (2 soat)
33. Globalizasiyani ta'riflab beruvchi asosiy faktorlar. (2 soat)
34. Globalizasiya tarkibida migrasiyaning o'rni. (2 soat)
35. Zamonaviy global o'zgarishlarning oqibatlari. (2 soat)
36. Reformatsiyadan inqilobgacha: Yevropa va dunyo 1500-1800 (2 soat)

2-semestr

1. Buyuk davlatlarning jahon siyosatidagi o'rni. (2 soat)
2. Kichik va mikro davlatlarning o'ziga xos xususiyatlari. (2 soat)
3. Xavfsizlik va mudofaa sohasida Evropa siyosati. (2 soat)
4. Yangi xalqaro munosabatlar tizimining o'ziga xos xususiyatlari. (2 soat)
5. 2001 yil 11-sentyabrdagi portlashi dunyo miqyosidagi xavfsizlikka bo'lgan tahdid (2 soat)
6. Yaqin Sharqdagi diniy ekstremizm, fundamentalizm va terrorismning salbiy oqibatlari. (2 soat)
7. 2008-2009-yillarda boshlangan moliyaviy -iqtisodiy inqiroz va "rangli inqiloblar" (2 soat)
8. 2019 – yilda yuz bergan "COVID-19" va unga qarshi kurashda jahon hamjamiyatining faoliyati (2 soat)
9. O'zbekiston Respublikasi davlatlar bilan diplomatik aloqalar o'rnatishi
10. Xalqaro siyosat va xalqaro munosabatlar. O'zbekiston — xalqaro siyosat va xalqaro munosabatlar sub'ekti (2 soat)88
11. Siyosiy jarayonlar (2 soat)
12. Qadimgi va O'rta asrlar demokratiyasi. (2 soat)
13. Liberal demokratiyaning xususiyatlari. (2 soat)
14. Demokratiya "to'lqin"lari (2 soat)
15. The Economist Intelligence Unit tomonidan ishlab chiqilgan "Demokratiya indeksi" va uning ko'rsatkichlari. (2 soat)
16. Siyosiy madaniyat siyosiy qadriyatlar tizimi sifatida. (2 soat)
17. G.Almond va S.Verba fuqarolik madaniyati haqida. (2 soat)
18. O'zbekiston siyosiy madaniyatining ildizlari, rivojlanish bosqichlari va istiqbollari. (2 soat)
19. Siyosiy globalistika (2 soat)
20. Mafkuraning ijtimoiy hayotdagi o'rni, roli, manbalari va maqomi haqidagi qarashlar. (2 soat)
21. O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning 2035-yildagi maqsadli ko'rsatkichlari. (2 soat)

22. O'zbekistonda milliy g'oya va uning jamiyat xayotidagi o'rni hamda roli. (2 soat)
23. Siyosiy ongning g'oyaviy, kommunikativ, bashorat qilish, tarbiyaviy vazifalari. (2 soat)
24. Siyosiy psixologiya fani, uning ob'ekti va predmeti, o'rganadigan dolzarb masalalari. (2 soat)
25. O'zbekiston Respublikasining rivojlanishiga ta'sir qiluvchi omillar. (2 soat)
26. Siyosat sohasida kommunikatsiya jarayonlarining mohiyati va o'ziga xosligi (2 soat)
27. Sovuq urush davrida yaratilgan xalqaro institutlarning inqirozi. (2 soat)
28. Sovuq urush tugagandan so'ng AQShning dunyodagi pozitsiyasi. (2 soat)
29. Evropa integrasiyasining tashqi siyosati.(2 soat)
30. 1990 - 2003 yillarda AQShning tashqi siyosati: muammolar va qarama-qarshiliklar. (2 soat)
31. AQSh milliy xavfsizligida yangi global va mintaqaviy muammolar. (2 soat)
32. Globallashuv jarayoni XXI asrning boshida. (2 soat)
33. G'arbiy Evropada integrasiya jarayonlari.(2 soat)
34. "Bir qutbli" va "kup qutbli" dunyo.(2 soat)
35. Evropa Ittifoqi va transatlantik xavfsizlikning asosiy muammolari. (2 soat)
36. Xavfsizlik va mudofaa sohasida Evropa siyosati. (2 soat)

3. V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)

Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:

- xalqaro munosabatlar tarixining asosiy bosqichlari, davrlari va asosiy voqealari haqida tahliliy va tizimli bilimga ega bo'ladi;
- xalqaro munosabatlarda tarixiy jarayonlarni tushunish orqali hozirgi siyosiy holatni to'g'ri baholay oladi;
- tarixiy hujjatlar, shartnomalar va xalqaro kelishuvlarni o'rganib, ularni mustaqil tahlil qilish ko'nikmasiga ega bo'ladi;
- xalqaro tarixiy mojarolar, ittifoqlar va diplomatik munosabatlarning rivojlanish dinamikasini tushunadi;
- global va mintaqaviy darajadagi xalqaro munosabatlarning tarixiy asoslarini tahlil qilishda ilmiy yondashuvlardan foydalana oladi;
- tarixiy faktlar asosida og'zaki va yozma shaklda o'z fikr-mulohazalarini asosli va mantiqiy ifoda eta oladi;
- mustaqil ilmiy izlanish olib borish, manba va adabiyotlar bilan ishlash hamda ularni mantiqan tahlil qilish kompetensiyalarini shakllantiradi.